

Aprillis-mais esitati kuulsa romantismiaja ballettmeisteri August Bournonville'i "Konservatooriumi". Arvan, et selle vodevill-balleti originaalpealkirja kasutamine on omamoodi antireklaam. On ju meie pealtvaatajate uute nimetuste kartus teada. Enamikul pealiskaudsetest inimestest ehk ei tekigi "Konservatooriumi" ja balleti vahel mõtteseost. Võib-olla pidanuks praeguselgi juhul talitama nõnda nagu eelmise Bournonville'i balleti puhul. Siis mõeldi välja suurepärase pealkiri — "Armastuse muinasjutt".

Lugu ise on kindlasti vaatamisväärt. Komöödia-ballette on Estonia kavas varem olnud ("Windsori lõbusad naised", "Asjatu ettevootus"), vodevill-balletti küll mitte. Kohtumine tuli välja lõbustav. Selle anekdootliku teose süžee avab juba alapealkiri "Abielu ajalehekuulutuse kaudu". Põimub kaks tegevusliini: ühelt poolt koomilise direktor Dufouri rikka pruudi leidmise püüdlused, selle kõrval tantsuandelise (kuid vaese) Fanny soov pääseda konservatooriumisse balletti õppima. Garneeringuks koomiliste tegelaste galerii. See ballett toetub suure osas karakteri- ja situatsioonikoomikale.

Holger Simon Paulli muusika on küll tantsuline, kuid mõjub nagu Minkuse või Pugni lahjendatud variant. Nagu loomisajale kohane, on kasutatud mitme teise helilooja teoseid. Muidugi väärtustavad C. M. von Veberi ("Kutse tantsule"), F. Chopini jt. helindid üldpilti. Dirigeeris Norman Illis Reintamm (soovitaksin baleriinide hüpete ajal rippumiseid mitte kasutada — õhku rippuma jääda nad lihtsalt ei suuda).

Meie pealtvaataja tunneb romantismiballetti eelkõige "Giselle'i" (oli Estonia laval juba 1929. aastal) ja "Sülfiidi" kaudu. Need on balletikunsti kuldajastust pärit (XIX sajandi 30.—40. aastad). "Konservatoorium" on nendega võrreldes teist laadi. Siin on eriti rohkesti pantomiimi ning teisalt ilmseid realismimõjutusi. Tantsusammustikus näeme siiski tugevat sugulust eelnimetatud ballettidega. Lavastaja, restauraatoriandega **Kennet Oberly** (USA) on teinud märkimisväärse töö. Tal on suure-

Konservatooriumis... te

Hedi Pundonen, Vjatseslav Nikkinen, Tiina Kripsaar. Foto: Harri Rospu

pärane stiilitunnetus, seda kogesime juba "Armastuse muinasjutt".

Romantismitantsu olemus pääseb eriti hästi mõjule esimeses vaatuses, kus põhiraskus on konservatooriumi treeningusaali tantsutunnil. Kui palju nägi siin põnevaid sammukombinatsioone, mida tänapäevaballetis enam ei kohta! Oberly abiga jõudsid need nüüd meie ette. Restaureerimise kõrval näitas koreograaf ka head fantaasialendu ja tugevat lavastajakätt. "Konservatoorium" pole muuseumihõnguline, see läheb heas tempos ja areneb loogiliselt. Nähtavasti oli Oberlyl hea kontakt repetiitorite-assistentidega (Tatjana Laid, Saima Kranig, Aime Leis, Aigi Rüütel). Välja toodi koguni kolm koosseisu, kus mitmelgi osatäitjal näeme täpset žanri- ja stiilitunnetust.

Lihtsalt särav ja orgaaniline on **Jüris Žigurs** konservatooriumi direktorina. Tema žest on veenev ja oht kalduda labasusse peaaegu välidit. Temast hakkab veidi kahju ninapidivedamise stseenides, kus ümberriietatud tantsijad teda vint-

sutavad. Ta isegi ohkab kergendatult, kui lõpuks ikkagi peab leppima oma majapidajanna *madame* Bonjouriga. Žigursit tunneme viimastel hooaegadel meisterlikult tehtud episoodiliste osade kaudu mitmes eri žanris lavateoses. Nüüd siis teenitult koomikavõimalusi pakkuv suurroll. **Vladimir Kuzminil** samas osas jäi kohati puudu liigutuste avarusest ja väljendusrikkusest (žestikulatsioon jäi kohati kribuks), aga **Peeter Karelli** *monsieur* Dufour'na ma veel pole näinud.

Majapidajannadest tõstaksin esile **Tatjana Laidi**. Tema näitlejaanne on teada juba nendest aegadest kui ta veel lavaga aktiivselt seotud oli (nõid Madge "Sülfiidis", kolmikroll "Anselmi loos"). Nüüd rakendab ta seda žestide täpsusega ja endastmõistetavusega. Tema *madame* Bonjour turneeb ennast oma valdustes kindla perenaiesena, kes elab üle tõelise ehmatus "Journal de Paris'st" direktori kosjakuulust lugedes. Teises vaatuses läheb ta tole pettusemänguga (Dufour'le

tantsitakse

esitletakse end kellegi teisena) lustlikult kaasa. **Svetlana Potapova** samas osas on ehk pisut kammitsetud, see naine peaks ju tundma oma väärtust, et otsusekindlalt liikuda eesmärgi (mehelesaamise) poole. Huvitav, milline on **Katrin Laur madame Bonjourina?**

Balletis jätkub tööd kõikidele. Keskmesse tõusevad tantsulised osad (**Eliza, Victorine, Fanny**) kolmele *demi-baleriinile*. Tantsuõpingutele pürgivat **Fannyt** (väga hea on tema isana **Andrus Kämbre** ning väikevend, kellena dubleerivad teineteist tublid võimlejad **Priit Jalakas** ja **Artur Maibenko**) tantsivad hästi nii **Sonja Lipponen** kui **Maigret Mägi** (nägemata **Eve Andrejev**). See **Fanny** on väga väarikas, kompleksivaba. Kas vaene või mitte — tema tahab tantsu õppida. Toored ansambli Lipponeniga moodustasid **Hedi Pundonen** (**Eliza**) ja **Tiina Kripsaar** (**Victorine**). Hästi sobisid kasvud, ühtne muusikatunnetus aitas rõhutada sünkroonsust.

Nii **Inna Sõrmusel** (**Eliza**) kui **Tatjana Kilgasel** (**Victorine**) on osakujundus- ja tantsukogemusi rohkem kui eelnimetatutel, aga väljakujunenud isikupära tõttu raskem ansambliks sulada. Usun, et **Kati Ivastel** ja **Tatjana Voroninal** (samades osades) läheb koos **Eve Andrejeviga** trio loomine lodusasti. Tantsuliste ülesannetega probleem pole (muidugi jääb alati võimalus veelgi täpsemini tantsida!).

Kõige tantsulisem mehepartii on "Konservatooriumis" balletitundi juhtival ning **Eliza-Victorine'iga** flirtival **Alexis'l**. Temal tuleb ka ümber kehastuda (daamiks riietuda!) näitumishimulise direktoriga paljulubavalt koketeerivaks naisolendiks. Eriti see viimane tuli nii **Vjatšeslav Nikkinenil** kui **Vitaali Nikolajevil** vahvasti välja (**Alexis' osa** teevad ka **Toomas Rätsepp** ja **Dmitri Harchenko**). Üldiselt oli tantsuliselt kindlam **Nikkinen**. **Nikolajevi** tantsus nägime kohati inertsust, mis tõi kaasa üldpildi määrivaid lisaliigutusi ("kogelev" tugijalg, mitu *plse'd*).

Kangelaslikult (ja küllaltki usu-

tavalt) "viiuldasid" esimese vaatuse tantsutunnis vastavalt ajastu kombelele nii **Juri Mihhejev** kui **Igor Beljajev** (**Ernest**). Teises vaatuses juhtisid nad edukalt direktori hultutamist ja asusid väarikale kohale selle balleti tegelasterivis.

Teise vaatuse pargis asuva **Henri IV** paviljoni kohviku atmosfääri pani täpselt paika "teenindava" personali kolmik: **Ülle Toompuu/Anatoli Gussev** (ülemkelner), **Jaak Põldma** ning **Raivo Ilmsalu** (kelnerid). Kõik nad näitasid enast koomikutena, aga jäid diskreetselt ikkagi ansamblisse. See esinemine mõjus lavastust elustavalt. Tegelikult valitses kõigil nähtud proovidel ja etendustel üleüldine mängu- ja tantsulust. Professionaalsete kolleegidega tulid püüdliselt kaasa Tallinna balletikooli õpilased nii esimese vaatuse tantsustseenides kui ka teise vaatuse olmelistes episoodides.

Ja nüüd ühest erilisest head üldmuljet kindlustavast komponendist — **Eldor Renteri** kunstnikutööst. Juba eskiisid tekitasid **Kennet Oberlys** vaimustust (sama oli ka "Armastuse muinasjutu" puhul). Nüüd vaimustub ka pealtvaataja ja näib, et tegelasedki. Nad tunnevad end kaunites kostüümides hästi. Et **Renter** tunnetab detailselt eri ajastuid ja stiile, on üldtuntud. Aga lausa uskumatu, kui fantaasiarikas ta on! Antud juhul lähtus ta ühest *Journal de Paris* 1849. aasta numbrist, mille esileheküljest on saanud vahe-eesriie. Siit siis kogu loo mustvalge lahendus. Me vaataksime nagu hiiglasuurt gravüüri, mis meie silmade all elustub. Seejuures mõjub lahendus uskumatult värvilisena. Fantastiline!

"Konservatooriumi", seda hea kunstimaitse, stiilitundmise, tantsu- ja mängurõõmu pidupäeva, võib soovitada igale enesest lugupidavale perele. Tõsi küll, nüüd saab seda vaadata alles järgmisel hooajal!

HEINO AASSALU

NB! "Konservatooriumi" lavaletoomisega on **Eldor Renter** ise endale särava juubelikingituse teinud. Homme on tema 70. sünnipäev. Kultuuri-leht ühineb õnnitlejatega.